

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2022-12-14 Nr. NV-3619

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: TAP-22-2145 TAIS-22-12225(2)	DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KIBERNETINIO SAUGUMO ĮSTATYMO NR. XII-1428 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-1855“ PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS)		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2022-08-02	<i>Krašto apsaugos ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Projektu teikiama Vyriausybės išvada dėl Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymo Nr. XII-1428 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projekto rengėjai – Seimo nariai Kasparas Adomaitis, Andrius Bagdonas, Andrius Kupčinskas, Arvydas Nekrošius, Laurynas Kasčiūnas.

Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti papildomas Nacionalinio kibernetinio saugumo centro (toliau – NKSC) teises ir funkcijas. Siūloma įtvirtinti nuostatą, kad NKSC nustatęs, jog viešųjų elektroninių ryšių tinklų, viešųjų elektroninių ryšių, elektroninės informacijos prieglobos ir (arba) skaitmeninių paslaugų gavėjas galimai dalyvauja ar jo naudojama ryšių ir informacinių technologijų įranga galimai yra naudojama kibernetiniams incidentams ir (arba) kibernetiniams sukčiavimams vykdyti, bei atsižvelgęs į vykdomos veiklos pavojingumą ar kitas reikšmingas aplinkybes, turi teisę, be teismo sankcijos duoti nurodymą viešųjų elektroninių ryšių tinklų, viešųjų elektroninių ryšių teikėjui, elektroninės informacijos prieglobos ir (arba) skaitmeninių paslaugų teikėjui ne ilgiau negu 48 valandoms, o ilgesniam laikui – su apylinkės teismo sankcija apriboti viešųjų elektroninių ryšių tinklų, viešųjų elektroninių ryšių, elektroninės informacijos prieglobos ir (arba) skaitmeninių paslaugų teikimą šių paslaugų gavėjui ir (arba) nurodyti taikyti priemones, šalinančias nusikalstamų veikų kibernetinėje erdvėje priežastis.

Taip pat, siūloma įtvirtinti, kad tokiais atvejais, kai reikalinga teismo sankcija, apylinkės teismo pirmininkui ar jo įgaliotam teisėjui pateikiamas teikimas dėl veiksmų teisėtumo ar pagrįstumo patvirtinimo motyvuota nutartimi. Jeigu nurodytas paslaugų teikimo apribojimo terminas baigiasi poilsio ar švenčių dieną, teikimas pateikiamas ne vėliau kaip kitą darbo dieną po poilsio ar švenčių dienos. Jeigu teisėjas motyvuota nutartimi nepatvirtina teikime nurodytų veiksmų teisėtumo ar pagrįstumo, nurodymas nedelsiant stabdomas.

Papildyti Lietuvos Respublikos kibernetinio saugumo įstatymą (toliau – KSI) nauju 8 straipsnio 2 dalies 17 punktu, siekiama įtvirtinti NKSC naują funkciją – atlikti patikrinimus, kaip viešųjų elektroninių ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjas vykdo privalomus nurodymus blokuoti domeno vardą, identifikuojantį interneto svetainę, kai to prašo privalomąjį nurodymą davusi institucija, ir apie patikrinimo rezultatus ją informuoja.

Įstatymo projekto parengimą paskatino kibernetinių incidentų ir internetinio sukčiavimo didėjimo tendencijos ir jų daroma žala.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Projektu siūloma pritarti Įstatymo projekto tikslui, tačiau pasiūlyti jį tobulinti.

Projekte pažymima, kad Įstatymo projekte numatyti nauji NKSC įgaliojimai grindžiami poreikiu stabdyti nusikalstamas sukčiavimo veikas, atliekamas kibernetinėje erdvėje. Atkreipiamas dėmesys, kad KSI tokio pobūdžio įgaliojimai nėra nauji – 10 straipsnio 3 punkte iš esmės tokie patys įgaliojimai yra numatyti policijai. Galiojantis KSI reguliavimas atskleidžia ir funkcijų tarp Nacionalinio kibernetinio saugumo centro ir policijos atskirtį. Pažymima, kad policija siekia ne tik užkardyti nusikalstamas veikas, bet ir jas ištirti, todėl funkcijų atskyrimu užtikrinama, kad NKSC veikdamas savarankiškai nepakenktų tyrimo sėkmei. Taip pat pažymima, kad NKSC ir policija konsultuojasi ir bendradarbiauja tirdami kibernetinius incidentus, keičiasi su kibernetinių incidentų tyrimu susijusia informacija, reikalinga pagal kompetenciją šių institucijų funkcijoms atlikti. Tai reiškia, kad jei Nacionaliniam kibernetinio saugumo centrui prireiktų apriboti paslaugų teikimą, to jis galėtų siekti ir pagal galiojantį reguliavimą

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

bendradarbiaudamas su policija. Atsižvelgiant į tai, siūloma išlaikyti esamą atskirtį tarp NKSC ir policijos įgaliojimų ir šiuo aspektu nauji įgaliojimai Nacionaliniam kibernetinio saugumo centrui neturėtų būti numatomi.

Projektu siūloma, siekiant efektyvesnės sukčiavimo kibernetinėje erdvėje prevencijos, tobulinti kitas KSĮ numatytas priemonės. KSĮ 13 straipsnyje nurodytas Kibernetinio saugumo informacinis tinklas, kurio paskirtis – informacinių technologijų priemonėmis tvarkyti duomenis, surinktus techninėmis kibernetinio saugumo priemonėmis, siekiant užkardyti ir valdyti kibernetinius incidentus, keistis informacija apie galimus ir įvykusius kibernetinius incidentus, taip pat kita su kibernetinio saugumo užtikrinimu susijusia informacija. Siūloma nustatyti, kad Kibernetinio saugumo informaciniu tinklu būtų galima naudotis ir užtikrinant sukčiavimo kibernetinėje erdvėje prevenciją.

Dėl siūlymo numatyti naują NKSC funkciją – tikrinti, kaip viešųjų elektroninių ryšių tinklų ir (arba) viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjas vykdo privalomus nurodymus blokuoti domeno vardą, identifikuojantį interneto svetainę, jeigu to prašo privalomą nurodymą davusi institucija, ir apie patikrinimo rezultatus ją informuoti – pritariama tikslui didinti nurodymų davimo ir jų įgyvendinimo kontrolės efektyvumą. Tačiau pabrėžiama, kad atsižvelgiant į tai, kad nurodymus įgyvendinantys subjektai kartu yra ir kibernetinio saugumo subjektai, veikiantys kibernetinėje erdvėje, efektyviausias būdas būtų ne numatyti dar vieną papildomą šiame procese dalyvaujančią instituciją, o didinti nurodymų davimo ir priežiūros efektyvumą, suteikiant nurodymus duodančioms institucijoms galimybę naudotis centralizuotu techniniu sprendimu, leisiančiu efektyviau vykdyti joms pavestas funkcijas, susijusias su nurodymų davimu ir jų įgyvendinimu. Toks techninis sprendimas galėtų būti Kibernetinio saugumo informacinio tinklo komponentas, kuris leistų keistis informacija tarp nurodymus duodančių institucijų ir šiuos nurodymus įgyvendinančių kibernetinio saugumo subjektų. Pateikiami pasiūlymai KSĮ papildyti 13¹ straipsniu, kuriame būtų nustatyti duomenų apie privalomus nurodymus tvarkymas Kibernetinio saugumo informaciniame tinkle. Atkreipiamas dėmesys į tai, kad tokio pobūdžio pakeitimams įgyvendinti reikėtų modernizuoti Kibernetinio saugumo informacinį tinklą, pritarus siūlomoms pakeitimams turėtų būti koreguojama ir keičiamo įstatymo įsigaliojimo data – numatoma, kad tokio pobūdžio pakeitimai galėtų būti atliekami ne anksčiau kaip per vienerius metus nuo įstatymo priėmimo. Taip pat pažymėtina, kad siūlymams įgyvendinti 2023 m. ir kiekvienais ateinančiais metais Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijai iš valstybės biudžeto papildomai reikėtų skirti po 100 tūkst. Eur per metus.

Pritariame Projekte pateikiamiems siūlymams.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Jei būtų pritarta Projekte pateiktiems siūlymams, pasiūlytas aiškus įgyvendinimo mechanizmas ir įgyvendinimui reikalingos techninės priemonės.

STEBĖSENA

Stebėsena ir rodikliai turėtų būti numatyti priėmus KSĮ pakeitimus ir įgyvendinamuosius teisės aktus.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Projektas derintas su suinteresuotomis valstybės institucijomis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas suderintas su Vidaus reikalų ministerija, Kultūros ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Ryšių reguliavimo tarnyba, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Teisingumo ministerija. Finansų ministerija pateikė pastebėjimus dėl valstybės biudžeto lėšų poreikio Projekte teikiama siūlymams įgyvendinti. Šį poreikį planuojama padengti: 2026 m. įgyvendinat Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės planą „Naujos kartos Lietuva“, o nuo 2027 m. – iš valstybės biudžeto lėšų, skiriamų Krašto apsaugos ministerijai.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabos pateiktos 2022 m. gruodžio 12 d. išvadoje Nr. NV-3573.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Pažymėtina, kad Projektu pritariama Įstatymo projekto tikslams, tačiau iš esmės yra nepritariama siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms. Siūlytina Projektą šiuo aspektu patikslinti ir įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2022 m. gruodžio 12 d. išvadoje NV-3573 pateiktas pastabas.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Dalius Labanauskas

Grėsmių valdymo ir krizių prevencijos grupė, patarėjas